

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

Nr. 500 prot.

Tiranë, më 12.04.2023

V E N D I M

Nr. 58 , datë 12 .04 . 2023

Mbështetur në nenin 32, pika 1, germa “c”, të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 *“Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”*¹, të ndryshuar dhe pas marrjes së informacionit², ku pretendohet publikimi në internet, në datën 19.11.2022, nga ana e Portalit News Albania të një artikulli të papërshtatshëm në lidhje me anëtarë të minoritetit Serb në qytetin e Gjirokastrës, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi³, me urdhrin nr. 209, datë 13.12.2022, filloi procedurat hetimore për ndjekjen kryesisht të çështjes, në lidhje me gjuhën e përdorur në këtë artikull⁴. Në përfundim të shqyrtimit të çështjes, Komisioneri,

K O N S T A T O I :

I. Parashtrimi i fakteve dhe rrethanave të çështjes.

Nga verifikimi i realizuar nga ana e Komisionerit, rezultoi se në internet në datën 19.11.2022 në Portalin “News Albania” është botuar artikulli me titull *“Një reagim reaksional i Newsalbania.al për filoserbin P.N të Jugulajm/ Çfarë e shqetëson P. pse gjirokastritët këndojnë labçe dhe vënçe në Bujanoc?!*, në përmbajtje të të cilit pasqyrohet si vijon:

“Çfarë e shqetëson jugulajmin e filosërbit P.N? E para, se ai nuk e pranon dot që Preshevë, Bujanoc dhe Medvegj janë truall shekullor shqiptar. Pilua edhe Kosovën e pavarur e konsideron Metohi, njëlloj si shqau serb. E dyta, P. serbi, i pagëzuar në një kishë serbe, nuk

¹ Në vijim do t'i referohemi me akronimin LMD.

² Informacioni është përcjellë pranë Komisionerit, nga Ambasada e Republikës së Serbisë, me anë të e-mail-it datë 21.11.2022.

³ Në vijim do t'i referohemi me shkurtesën Komisioneri.

⁴ <https://newsalbania.al/nje-reagim-reaksional-i-newsalbania-al-per-filoserbin-p.n-te-jugulajm-cfare-e-shqeteson-p-pse-gjirokastritet-kendojne-labce-dhe-vence-ne-bujanoc/>

duron dot që teatri i Gjirokastrës të japë shfaqje në gjuhën shqipe në trojet shqiptare nën Serbi. Se treti, shqau P. nuk dëshiron që shqiptarët nga Gjirokastra, as të mos gëzojnë, as të mos këndojnë, mandej as të mos hanë në atë truall shqiptar që ai e quan Sërbi. Së katërt, shqiptari, antishqiptar i njohur me emrin Piro por zyrtarisht i quajtur P. me orgjinë nga Prongjia e Kardhiqit, është inferior në profesionin e gazetarit dhe maniak në jetë private e familiare, një gjobëvënës i pandreqshëm dhe person i penalizuar me urdhër mbrojtje nga prokuroria. Së pesti P.N dhe jugulajm bëhet keq kur nxënësit e një gjaku të shkollës Naim Frashëri mësojnë shqip e marrin libra fales nga vëllezërit e tyre në Gjirokastrë nxënësit të shkollës me të njëjtin emër. Nuk kemi asgjë personale me P. por duke ja njohur mirë “shkallën” profesionale dhe idetë e tij proserb nuk mund të heshtim për baltosjen që kërkon të bëjë P. vizitës së delegacionit gjirokastrit të bashkisë pranë vëllezërve tanë në Bujanoc. Së fundi, jugulajm i P., ka qënë dhe mbetet porta e injorancës dhe antishqiptarizmit që grin sallatën e P. Serbit. Fotot e P. me simbolin serb vlejnë më shumë sesa një redaksionale apo kronikë për të treguar “patriotizmin” e tij.”

I. Ndjekja e procedurës për shqyrtimin e ankesës nga Komisioneri.

Në ushtrim të kompetencës së parashikuar nga neni 33/1/c të ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, e cila i jep të drejtën Komisionerit që të kryejë hetime administrative pas marrjes së informacionit të besueshëm për shkelje të këtij ligji, Komisioneri me urdhrin nr. 209, datë 13.12.2022, filloi procedurat hetimore për ndjekjen kryesisht të çështjes, në lidhje me gjuhën e përdorur në artikullin e publikuar në internet, në datën 19.11.2022, në portalin “News Albania”, në lidhje me anëtarë të minoritetit Serb që jetojnë në Gjirokastrë.

Në nenin 1 të LMD, parashikohet objekti i këtij ligji, duke u sanksionuar se : “Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër.”

Bazuar në nenin 7 të LMD, mbrojtja nga diskriminimi garantohet ndaj çdo veprimi apo mosveprimi si të një autoriteti publik, ashtu edhe çdo personi fizik apo juridik që merr pjesë në jetën dhe sektorët publikë ose privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë.

Ndërsa termi “*etni*” nuk ka një përkufizim ligjor, në nenin 3, pika 1 të ligjit Nr. 96/2017 “*Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë*” jepet përkufizimi për termin “*pakicë kombëtare*”, sipas formulimit vijues: “*1. Pakicë kombëtare është një grup shtetasish shqiptarë që banojnë në territorin e Republikës së Shqipërisë, kanë lidhje të hershme dhe të qëndrueshme me shtetin shqiptar, shfaqin karakteristika dalluese kulturore, etnike, gjuhësore, fetare ose tradicionale dhe të cilët janë të gatshëm për të shprehur, ruajtur dhe zhvilluar së bashku identitetin e tyre të dallueshëm kulturor, etnik, gjuhësor, fetar ose tradicional.* “ Në pikën 2, të dispozitës së mësipërme ligjore parashikohet: *2. Në kuptimin e këtij ligji, pakicat kombëtare në Republikën e Shqipërisë janë pakicat greke, maqedonase, arumune, rome, egjiptiane, malazeze, boshnjake, serbe dhe bullgare.*”

Etnia dhe **raca** janë koncepte të ndërlidhura dhe të mbivendosura. Ndërsa nocioni i racës i ka rrënjët në idenë e klasifikimit biologjik të qenieve njerëzore në nën-specie në bazë të veçorive morfologjike si ngjyra e lëkurës ose karakteristikat e fytyrës, përkatësia etnike e ka origjinën në idenë e grupeve shoqërore të shënuara në veçanti nga kombësi e përbashkët, përkatësi fisnore, besimi fetar, gjuhë e përbashkët, origjinën dhe prejardhjen kulturore ose traditat e përbashkëta. Diskriminimi për shkak të origjinës aktuale ose të perceptuar etnike të një personi është një formë e diskriminimit racor⁵.

Sa më sipër, Komisioneri konsideron se çështja objekt i kësaj procedure hetimore lidhur me gjuhën e përdorur nga Portali News Albania në artikullin e publikuar në internet, në lidhje me pakicën kombëtare serbe, përfshihet në fushën e veprimit të LMD, i cili rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me etninë.

Hapat procedurialë të ndjekur nga Komisioneri për shqyrtimin e çështjes, paraqiten si më poshtë vijojnë:

1. Me shkresën nr. 1591/1 prot, datë 20.12.2022, Komisioneri njoftoi subjektin portalin “News Albania” për fillimin e procedurës administrative dhe njëkohësisht kërkoi parashtrimet e tij në lidhje me çështjen. Në përgjigje të kërkesës së mësipërme, me *e-mailin* e datës 04.01.2023, Postali “News Albania”, ka kthyer përgjigje, duke parashtruar se:

Artikulli nuk ka asnjë lidhje me diskriminimin, as popullin serb dhe as për minoritetin serb në Gjirokastrë, e madje as për atë që cilësohet “minoritet serb në Gjirokastrë”. Reagimi redaksional lidhet me qëndrimin e një artikulli të portalit “Jugulajm” të drejtuar nga P.N, në të cilin ky portal shprehet kundër dhe ironizon vizitën e delegacionit të Bashkisë Gjirokastrë dhe trupës së Teatrit Profesionist të kësaj Bashkie. Në kuadrin e marrëdhënieve të bashkëpunimit kulturor, trupa teatrore dha shfaqje në Komunën e Bujanocit dhe Preshevës, të dyja këto me

⁵ Shiko: Sejdić dhe Finčić kundër Bosnjës dhe Hercegovinës [GC], 2009; Timishev kundër Rusisë, 2005

popullsi shqiptare. Kjo vizitë u realizua në kuadër të bashkëpunimit ndërmjet strukturave të qeverisjes vendore në datat 18-19 nëntor 2022.

Portali “News Albania”, shprehet se, në dijeninë e tyre, mungojnë njohuritë për ekzistencën e një minoriteti të etnisë serbe në jug të vendit, e aq më tepër në Gjirokastrë. Gjithashtu, në dijeninë e tyre personi në fjalë nuk është i deklaruar të jetë pjesëtar i ndonjë minoriteti, por një individ me shtetësi dhe kombësi shqiptare.

Portali News Albania.al, thekson se, në veprimtarinë e tij i përmbahet vazhdimisht parimeve të respektimit të barazisë dhe mosdiskriminimit, në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, shtetësinë, bindjen politike, fetare, filozofike, ekonomike, arsimore, gjinore, si edhe identitetin gjinor, orientimin seksual, gjendjen civile, gjendjen psikologjike, pamjen e jashtme dhe për çdo arsye tjetër individuale të një personi apo grup personash.

II. Vlerësimi i fakteve dhe rrethanave të çështjes nga Komisioneri.

Dinjteti i njeriut dhe të drejtat dhe liritë e tij, janë bazat e shtetit shqiptar. Detyrimi i shtetit është, jo vetëm të mos i cënojë vetë ato, por ai duhet të marrë masa dhe të ofrojë garancitë e duhura për të garantuar mos cënimin e tyre nga privatët, pra shteti duhet të marrë të gjitha masat për t’i mbrojtur dhe për të garantuar gëzimin e tyre nga të gjithë individët. (Neni 3, i Kushtetutës së Shqipërisë)

Barazia dhe mosdiskriminimi, janë gur themeli i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë. Në nenin 18, të saj, Kushtetuta sanksionon : *“1. Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit. 2. Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla si gjinia, raca, feja, etnia, gjuha, bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore. 3. Askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin 2, nëse nuk ekziston një përlligje e arsyeshme dhe objektive.”*

Bazuar në nenin 17, të Kushtetutës, parashikohet se: *“1. Kufizime të të drejtave dhe lirive të parashikuara në këtë Kushtetutë mund të vendosen vetëm me ligj për një i interes publik ose për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve. Kufizimi duhet të jetë në përpjesëtim me gjendjen që e ka diktuar atë. 2. Këto kufizime nuk mund të cenojnë thelbin e lirive dhe të të drejtave dhe në asnjë rast nuk mund të tejkalojnë kufizimet e parashikuara në Konventën Europiane për të Drejtat e Njeriut.”*

Barazia dhe mosdiskriminimi janë gur themeli edhe e të drejtës ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, të cilat janë ratifikuar nga vendi ynë, duke u bërë pjesë të rendit të brendshëm juridik, menjëherë pas Kushtetutës dhe me epërsi ndaj ligjeve kombëtare.

Shqipëria ka nënshkruar Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtat të Njeriut dhe Lirive Themelore (në vijim KEDNJ), e cila në nenin 14, ndalon diskriminimin dhe detyron shtetet anëtare që të garantojnë gëzimin e të drejtave dhe lirive të përcaktuara në këtë Konventë pa diskriminim bazuar në një listë jo shteruese shkaqesh, duke sanksionuar: *“Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të përcaktuara në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo status tjetër.”*, si dhe Protokollin Nr. 12 të KEDNJ-së, i cili i detyron shtetet anëtare të garantojnë gëzimin pa diskriminim të të drejtave dhe lirive të përcaktuara nga legjislacioni i brendshëm. Duke mbajtur parasysh, hierarkinë e normave juridike të sanksionuar në nenin 116 të Kushtetutës, i cili sanksionon epërsinë e të drejtës ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë mbi ligjet e brendshme, KEDNJ, në referim edhe të evokimit që i bëhet asaj në nenin 17/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, merr një status Kushtetues në të drejtën tonë të brendshme. Për rrjedhojë logjike edhe praktika e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), me anë të të cilave bëhet interpretimi i Konventës, kanë fuqinë e Konventës.

Vendi ynë ka ratifikuar shumë prej traktateve për të drejtat e njeriut të Kombeve të Bashkuara, ndër të tjera, Paktin Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike, i cili në nenin 2, pika 1, përcakton: *“1. Çdo shtet palë i këtij Pakti zotohet të respektojë dhe t’u sigurojë të gjithë njerëzve që ndodhen në territorin e tij dhe që varen nga juridiksioni i tij, të drejtat e njohura në këtë Pakt, pa kurrfarë dallimi të bazuar në racë, ngjyrë, seks, gjuhë, fe, opinion politik ose çdo opinion tjetër, origjinë kombëtare apo shoqërore, pasuri, lindje ose çdo shkak tjetër.”*, ndërsa në nenin 26, ky Pakt sanksionon: *“Të gjithë njerëzit janë të barabartë përpara ligjit dhe kanë të drejtë mbrojtjeje të barabartë të ligjit pa kurrfarë dallimi. Lidhur me këtë, ligji duhet të ndalojë çdo diskriminim dhe të garantojë për të gjithë, mbrojtje të barabartë dhe efektive, kundër çdo diskriminimi e sidomos për shkak të racës, ngjyrës, seksit, gjuhës, fesë, opinionit politik dhe çdo opinion tjetër, origjinës kombëtare apo shoqërore, pasurisë, lindjes ose çdo shkak tjetër.”*

Liria e shprehjes është një e drejtë Kushtetuese, e parashikuar nga neni 22, ku sanksionohet: *“Liria e shprehjes është e garantuar.”*

Liria e shprehjes garantohet edhe në kuadër të akteve të tjera ndërkombëtare të ratifikuara nga vendi ynë. Liria e shprehjes sanksionohet nga neni 10, i KEDNJ-së, ku përcaktohet : *“1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së shprehjes. Kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit dhe lirinë për të marrë ose për të dhënë informacione dhe ide pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe pa marrë parasysh kufijtë. Ky nen nuk i ndalon Shtetet që t’u kërkojnë ndërmarrjeve të transmetimit audioviziv, televiziv ose kinematografik të pajisen me liçencë. 2. Ushtrimi i këtyre lirive që përmban detyrime dhe përgjegjësi, mund t’u nënshtrohet atyre formaliteteve, kushteve, kufizimeve ose sanksioneve të parashikuara me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri*

demokratike, në interes të sigurisë kombëtare, integritetit territorial ose sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit dhe parandalimin e krimit, për mbrojtjen e shëndetit ose të moralit, për mbrojtjen e dinjitetit ose të të drejtave të të tjerëve, për të ndaluar përhapjen e të dhënave konfidenciale ose për të garantuar autoritetin dhe paanshmërinë e pushtetit gjyqësor.”

Liria e shprehjes garantohet edhe në kuadër të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike. Në nenin 19, të Paktit, sanksionohet se: *“1. Secili duhet të ketë të drejtën e opinionit pa ndonjë ndërhyrje. 2. Secili duhet të ketë të drejtën e lirisë së shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë e kërkimit, marrjes dhe përhapjes së informacioneve dhe ideve të të gjitha llojeve, pavarësisht nga kufijtë, qoftë me gojë, me shkrim, në formë të shtypur ose artistike, ose me çdo mjet tjetër të zgjedhur prej tij. 3. Ushtrimi i lirive të parashikuara në paragrafin 2 të këtij neni, nënkupton detyra dhe përgjegjësi të posaçme. Për rrjedhojë ai mund t'u nënshtrohet disa kufizimeve të cilat duhet të përcaktohen shprehimisht me ligj dhe të jenë të domosdoshme: (a) Për respektimin e të drejtave ose të reputacionit të të tjerëve; (b) Për mbrojtjen e sigurisë kombëtare, të rendit publik, të shëndetit ose të moralit publik.”*

Liria e shprehjes, përfshin lirinë e mendimit dhe lirinë për të marrë dhe për të shprehur ose për të dhënë informacione dhe ide, pa ndërhyrje. Liria e mendimit dhe e shprehjes janë thelbësore për çdo shoqëri dhe përbëjnë gurin e themelit për zhvillimin e çdo personi dhe çdo shoqërie të lirë dhe demokratike. Liria e mendimit, nuk i nënshtrohet asnjë kufizimi apo ndërhyrje. Asnjë person nuk mund të jetë subjekt i asnjë ndalimi ose kufizimi, për shkak të mendimeve/opinioneve të tij aktuale, të perceptuara apo të supozuara. Të gjitha format e mendimit janë të mbrojtura, duke përfshirë mendimet politike, shkencore, historike, morale ose të natyrës fetare. Liria e shprehjes, përfshin, shprehjen/dhënien dhe marrjen e komunikimeve në çfarë do lloj forme të ideve dhe mendimeve, të cilat janë të transmetueshme tek të tjerët. Kjo lloj lirie nuk është absolute dhe është subjekt i kufizimeve. Ushtrimi i lirisë së shprehjes përmban në vetvete detyrime dhe përgjegjësi.

Shteti shqiptar është angazhuar për të respektuar të drejtat e pakicave kombëtare, duke formalizuar vullnetin e vet përmes nënshkrimit më 29.06.1995 dhe ratifikimit më 28.9.1999 të Konventës Kuadër *“Për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare”*. Për më tepër legjislacioni shqiptar përmban bazat ligjore për mbrojtjen e pakicave kombëtare.

Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë në nenin 3 dhe nenin 20, pika 1, parashikon:

“Neni 3

Pavarësia e shtetit dhe tërësia e territorit të tij, dinjiteti i njeriut, të drejtat dhe liritë e tij, drejtësia shoqërore, rendi kushtetues, pluralizmi, identiteti kombëtar dhe trashëgimia kombëtare, bashkëjetesa fetare, si dhe bashkëjetesa dhe mirëkuptimi i shqiptarëve me pakicat

janë baza e këtij shteti, i cili ka për detyrë t'i respektojë dhe t'i mbrojë. Neni 20 1. Personat që u përkasin pakicave kombëtare ushtrojnë në barazi të plotë para ligjit të drejtat dhe liritë e tyre

Neni 20

1. Personat që u përkasin pakicave kombëtare ushtrojnë në barazi të plotë para ligjit të drejtat dhe liritë e tyre.”

Në trajtimin e kësaj çështjeje Komisioneri ka mbajtur parasysh domosdoshmërinë për të sjellë në ekuilibër dy të drejta, të drejtat e pakicave kombëtare, me lirinë e shprehjes së gazetarit dhe të drejtën e publikut për t'u informuar.

Liria e shprehjes dhe liria për të shprehur/manifestuar fenë dhe besimin, janë subjekt i kufizimeve, sipas përcaktimit të nenit 17, të Kushtetutës. Sipas kësaj dispozite Kushtetuese, kufizimi i të drejtave dhe lirive të parashikuara në Kushtetutë mund të vendosen vetëm me ligj, për një interes publik ose për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve. Kufizimi duhet të jetë në përpjesëtim me gjendjen që e ka diktuar atë. Këto kufizime nuk mund të cenojnë thelbin e lirive dhe të të drejtave dhe në asnjë rast nuk mund të tejkalojnë kufizimet e parashikuara në Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Këto parashikime shkojnë në të njëjtën linjë edhe me rregullimin dhe nivelin e kufizimeve të zbatueshme për këto të drejta, të parashikuara nga traktatet e të drejtave të njeriut në kuadër të Kombeve të Bashkuara, të cilat vendi ynë i ka ratifikuar, sikurse është Pakti për të Drejtat Civile dhe Politike. Ky traktat i të drejtave të njeriut rregullon ushtrimin dhe kufizimet e zbatueshme për këto të drejta në nenet 18/3 dhe 19/3 të tij.

Neni 17, i KEDNJ-së, ndalon shpërdorimin e të drejtave, duke sanksionuar: *“Asnjë nga dispozitat e kësaj Konvente nuk mund të interpretohet se i jep një Shteti, grupimi ose individ, të drejtë që të përfshihet në ndonjë veprimtari ose të kryejë ndonjë akt që synon cënimin e të drejtave dhe lirive të përcaktuara në këtë Konventë ose kufizime më të gjera të këtyre të drejtave ose lirive sesa është parashikuar në Konventë”*. Një ndalim të ngjashëm e gjejmë të formuluar edhe në nenin 5, të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike, ku sanksionohet: *“1. Asnjë dispozitë e këtij Pakti nuk mund të interpretohet asisoj sikur i njeh një shteti, një grupi ose një personi çfarëdo të drejte për të zhvilluar ndonjë veprimtari ose për të kryer një veprim që synon prishjen e të drejtave dhe lirive të njohura në këtë Pakt ose kufizimin e tyre në një shkallë më të gjerë se sa parashikohet me këtë Pakt.”*

Sipas jurisprudencës së vendosur nga GJEDNJ, kufizimet e vendosura nga neni 10/2 i KEDNJ, zbatohen jo vetëm për 'informacionet' ose 'idetë' që priten në mënyrë të favorshme ose konsiderohen si jofyese ose si çështje indiferente, por edhe për ato që ofendojnë, tronditin ose shqetësojnë shtetin ose çdo sektor të popullsisë. Të tilla janë kërkesat e pluralizmit, tolerancës dhe mendjegjerësie pa të cilat nuk ka “shoqëri demokratike”. Kjo do të thotë, ndër të tjera, se

çdo “formalitet”, “kusht”, “kufizim” ose “dënim” i vendosur në këtë sferë duhet të jetë në proporcion me qëllimin legjitim të ndjekur”. (*Handyside kundër Mbretërisë së Bashkuar, vendimi datë 7 dhjetor 1976, paragrafi 49*).

Toleranca dhe respekti për dinjitet të barabartë të të gjitha qenieve njerëzore përbëjnë themelet e një shoqërie demokratike dhe pluraliste. Duke qenë kështu, si një çështje parimi mund të konsiderohet e nevojshme që në shoqëri të caktuara demokratike të dënohen apo edhe të parandalohen të gjitha format e shprehjes të cilat përhapin, nxisin, promovojnë apo justifikojnë urrejtjen të bazuar tek mungesa e tolerancës. (*Erbakan kundër Turqisë, vendimi 6 korrik 2006, paragrafi 56*)

Në nenin 3, pika 1, të LMD, sanksionohet se: *“1. “Diskriminim” është çdo dallim, përjashtim, kufizim ose preferencë, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim ose pasojë pengesën ose bërjen të pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët të të drejtave e lirive themelore të njohura nga Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe nga ligjet në fuqi.”*

Një nga format e shfaqjes së diskriminimit, është “gjuha e urrejtjes”, e cila përkufizohet në pikën 8, të nenit 3, të LMD, sipas përkufizimit vijues: *“8. “Gjuha e urrejtjes” është çdo formë e shprehjes në publik, me çdo mjet, e promovimit, nxitjes së denigrimit, urrejtjes ose shpifjes, çdo shqetësim, fyerje, stereotip negativ, stigmatizim ose kërcënim ndaj një personi ose grupi personash, si dhe çdo justifikim i të gjitha formave të shprehjes e bazuar në një listë joshteruese të shkaqeve, sipas nenit 1 të këtij ligji.”*

“Gjuha e urrejtjes”, si një nga format e shfaqjes së diskriminimit, është e ndaluar nga neni 5, pika 1, e LMD, ku sanksionohet se: *“1. Ndalohej diskriminimi për shkaqet e përmendura në nenin 1 të këtij ligji dhe mosmarrja në shqyrtim, sipas rasteve të përmendura në nenin 3 të këtij ligji, e një ankimi ose procedure, si dhe çdo forme tjetër sjelljeje që pengon zbatimin e parimit të trajtimit të barabartë.”*

Sipas Rekomandimit nr. R(97) 20 të Komitetit të Ministrave për shtetet anëtare për “Gjuhën e urrejtjes”⁶, termi “gjuhë urrejtjeje” do të kuptohet si mbulim i të gjitha formave të shprehjes që përhapin, nxisin, ose justifikojnë urrejtjen racore, ksenofobinë, antisemitizmin ose forma të tjera urrejtjeje të bazuara në intolerancë, duke përfshirë: intolerancën e shprehur nga nacionalizmi agresiv dhe etnocentrizmi, diskriminimi dhe armiqësi kundër pakicave, emigrantëve dhe njerëzve me origjinë emigrante.”

⁶ Miratuar nga Komiteti i Ministrave më 30 tetor 1997 në takimin e 607-të të Zëvendës Ministrave

Rekomandimi Nr.15 i Politikës së Përgjithshme të Komisionit Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës (ECRI) “*Për Luftimin e Gjuhës së Urrejtjes*”, miratuar më 8 Dhjetor 2015⁷, e përkufizon “gjuhën e urrejtjes”: “*gjuha e urrejtjes duhet të kuptohet si avokim, promovim apo nxitje në çfarëdo formë të denigrimit, urrejtjes apo përgojimit të një personi apo grupe personash, si edhe si ngacmim, ofendim, stereotipizim, stigmatizim apo kërcënim ndaj personit apo grupi personash dhe justifikimi i të gjitha llojeve të mëparshme të shprehjes mbi shkaqet e "racës"1 , ngjyrës, prejardhjes, përkatësisë kombëtare apo etnike, moshës, aftësisë së kufizuar, gjuhës, fesë apo besimit, seksit, gjinisë, identitetit gjinor, orientimit seksual dhe karakteristikave të tjera personale apo statusit*”.

Kufizimi i “gjuhës së urrejtjes” duket se kërkon një pajtim të dy grupeve të vlerave: kërkesat e shoqërisë demokratike për të lejuar debat të hapur dhe autonomi dhe zhvillim individual me detyrimin gjithashtu bindës, për të parandaluar sulmet ndaj komuniteteve vulnerabël dhe për të siguruar pjesëmarrjen e barabartë dhe jodiskriminuese të të gjithë individëve në jetën publike. Në këtë kontekst, çështja thelbësore që shtrohet në çështjen objekt shqyrtimi, është pesha respektive që ka liria e shprehjes, në raport me të drejtën për të jetuar të lirë nga diskriminimi dhe për të gëzuar respekt të barabartë, të të gjithë personave pavarësisht nga etnia dhe përkatësia në një pakicë kombëtare.

Sa më sipër rezulton se, kufizimi i lirisë së shprehjes, është një kërkesë e imponuar nga parashikimi që bëhet në LMD, i cili sanksionon se gjuha e urrejtjes përbën një nga format e shfaqjes së diskriminimit dhe se çdo formë diskriminimi e parashikuar nga ky ligj, është e ndaluar. Gjithashtu, rezulton plotësisht e qartë se, kufizimi i i lirisë së shprehjes, kërkohet për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve, që në rastin konkret është siguri i barazisë dhe mbrojtja nga diskriminimi i personave për shkak të përkatësisë së tyre në një pakicë kombëtare.

“Gjuha e urrejtjes”, si një formë diskriminimi, sipas LMD-së, nënkupton përdorimin e një ose më shumë *formave të shprehjes*, përkatësisht, promovimin ose nxitjen e denigrimit, urrejtjes apo shpifjes të një personi ose grupi personash, si dhe çdo shqetësim, fyerje, stereotipizim negativ, stigmatizim ose kërcënim i një personi ose personave të tillë dhe çdo justifikim të të gjitha këtyre formave të shprehjes, që bazohet në një listë joshtruese të shkaqeve të mbrojtura nga diskriminimi, të parashikuara në nenin 1, të LMD-së, ku në mënyrë të shprehur parashikohet shkaku i etnisë.

Sipas LMD-së, “*shprehja*” përfshin, fjalët dhe publikimet në çfarëdo formë, përfshirë edhe përmes medias elektronike, si edhe përhapjen dhe ruajtjen e tyre. Gjuha e urrejtjes mund të marrë formën e fjalëve të shkruara apo të shqiptuara, apo forma të tjera si foto, imazhe, shenja, simbole, piktura, muzikë, pjesë teatrale apo video, por edhe sjelljeje të caktuara, siç janë gjestet për të komunikuar një ide, mesazh apo mendim. Pra, “*Gjuha e urrejtjes*”, lidhet me

⁷ Në vijim referohet me akronimin Rekomandimi Nr.15, i ECRI-t.

forma të ndryshme të shprehjes, që i drejtohen një personi apo grup personash, mbi bazën e statusit apo karakteristikave personale të personit apo grupit të personave dhe ekzistenca e kontekstit publik është kriter ligjor thelbësor. Shprehja konsiderohet e përdorur në publik kur ndodh në një vend/ambient fizik apo përmes mjeteve elektronike të komunikimit, në të cilat publiku i gjerë ka akses.

Komisioneri vlerëson se, në rastin objekt shqyrtimi shprehja është realizuar nëpërmjet fjalëve të shkruara dhe në mënyrë publike, pasi gjuha në shqyrtim e përdorur nga Portali News Albania është bërë në një *faqe interneti*.

Komisioneri thekson se, sikurse rezulton edhe nga përkufizimi i gjuhës së urrejtjes, nxitja e urrejtjes mund të rezultojë edhe nga deklaratat që shqetësojnë, denigrojnë, fyejnë, stigmatizojnë ose përbëjnë një stereotip negativ dhe që bazohen në një nga shkaqet e mbrojtura, duke përfshirë edhe shkaku e etnisë dhe përkatësinë në një pakicë kombëtare. Në këtë kontekst, GJEDNJ në çështjen *Féret kundër Belgjikës (Féret kundër Belgjikës, Kërkesa nr. 15615/07, 16 korrik 2009)* është shprehur se: “..... nxitja e urrejtjes nuk nënkupton domosdoshmërisht thirrje për kryerjen e akteve të dhunës apo ndonjë akti tjetër të paligjshëm. Sulmet ndaj grupeve të veçanta të popullsisë të kryera nëpërmjet fyerjes, talljes apo shpifjes, mund të jenë të mjaftueshme për autoritetet për të përligjur trajtim të menjëhershëm dhe efikas kundër shprehjeve raciste, përballë lirisë së shprehjes të ushtruar në mënyrë të papërgjegjshme.....”

Gjuha e urrejtjes konsiderohet e tillë kur ajo përdoret që të nxisë apo krijon pritshmërinë që të ketë efektin e nxitjes, drejt kryerjes së akteve të dhunës, frikësimit, armiqësisë apo diskriminimit ndaj personave të shenjëstruar, që në rastin konkret janë personat që i përkasin pakicës kombëtare serbe.

Po sipas Rekomandimit Nr.15, të ECRI-t, vlerësimi nëse ekziston rreziku që aktet e mësipërme të ndodhin, duhet të merret duke pasur parasysh rrethanat specifike në të cilat përdoret “gjuha e urrejtjes”. Në mënyrë të veçantë duhet të mbahet parasysh: a) konteksti në të cilin po përdoret gjuha e urrejtjes në fjalë (konkretisht, nëse ekzistojnë tashmë tensione të rënda brenda shoqërisë ku përcillet kjo gjuhë e urrejtjes); b) aftësinë e personit që përdor gjuhën e urrejtjes për të ushtruar ndikim mbi të tjerët (p.sh. duke qenë udhëheqës politik, fetar ose komunitar); c) natyrën dhe forcën e gjuhës së përdorur (p.sh. nëse është provokuese dhe e drejtpërdrejtë, përfshin përdorimin e keqinformimit, stereotipizimin negativ dhe stigmatizimin, ose është në gjendje të nxitë akte dhune, frikësimi, armiqësie ose diskriminimi); d) kontekstin e komenteve specifike (nëse janë dukuri e izoluar ose janë ritheksuar disa herë dhe nëse ato mund të vlerësohen si të kundërbalancuara nga të tjerët ose nga vetë folësi apo dikush tjetër, sidomos gjatë një debati); e) mediumin (formatin) e përdorur (nëse mundëson përgjigje të menjëhershme nga publiku, për shembull një aktivitet që ndodh "direkt"); dhe f) natyrën e publikut (nëse ka në

dispozicion mjetet dhe prirjen apo ndjeshmërinë për t'u përfshirë në akte dhune, frikësimi, armiqësie ose diskriminimi)⁸.

Në dy vendime, *Behar dhe Gutman kundër Bullgarisë* (nr. 29335/13, datë 16.02.2021) dhe *Budinova dhe Chaprazov kundër Bullgarisë* (nr. 12567/13, datë 16.02.2021), GJEDNJ, ka vendosur disa faktorë me rëndësi, (të cilët nuk janë shterues) të cilët duhet të merren në konsideratë kur vlerësohet, nëse deklaratat publike negative në lidhje me një grup shoqëror ngrihen mbi “*nivelin e ashpërsisë*” për t'u kondideruar diskriminuese. Faktorët me rëndësi, që sipas GJEDNJ duhet të merren në konsideratë janë:

1. Karakteristikat e grupit (për shembull madhësia e tij, shkalla e homogjenitetit, cënueshmëria e tij e veçantë ose historia e stigmatizimit dhe pozicioni i tij përballë shoqërisë në tërësi);
2. Përmbajtjen e saktë të deklaratave negative në lidhje me grupin (në veçanti, shkallën në të cilën ato mund të përcjellin një stereotip negativ për grupin në tërësi, dhe përmbajtjen specifike të atij stereotipi);
3. Formën dhe kontekstin në të cilin janë bërë deklaratat, shtrirjen e tyre (që mund të varet nga vendi dhe si janë bërë), pozicioni dhe statusi i autorit të tyre dhe shkalla në të cilën ato mund të konsiderohen se kanë ndikuar një aspekt thelbësor të identitetit dhe dinjitetit të grupit.

Sipas GJEDNJ, është ndërveprimi i të gjithë këtyre faktorëve që ka rëndësi.

Nga ana tjetër GJEDNJ-ja ka konsoliduar tashmë qëndrimin e saj se: “*shtypi ka një rol të veçantë në një shtet demokratik, prandaj duhet të jemi të qartë që liria e shprehjes mund të kufizohet nëse shkrimi është qartas diskriminues dhe ky kufizim është i domosdoshëm në një shoqëri demokratike*”. Ky është qëndrim i GJEDNJ-së në çështjen *Handyside v Mbretërisë së Bashkuar*⁹ ku Gjykata bën një dallim mes një nxitjeje serioze për ekstremizëm dhe të drejtës së individëve (përfshirë gazetarët dhe politikanët) për të shprehur këndvështrimin në mënyrë të lirë.

GJEDNJ evidenton tre elemente të domosdoshme për të vendosur mbi kufizimin e shkrimit: qëllimi i gazetarit, përmbajtja e shprehjes dhe konteksti në të cilin është thënë¹⁰. GJEDNJ ka vënë theksin mbi dallimin midis “fakteve” dhe “gjykimit të vlerave” duke pasur parasysh se e vërteta e “gjykimit të vlerave” është një detyrë e pamundur¹¹. Në çështjen *Dalban kundër Rumanisë*, Gjykata theksoi se: “*do të ishte e papranueshme për një gazetar që të ndalohej të shprehte gjykime të vlerave kritike, përveçse kur ai ose ajo të mund të provonte të vërtetën e tyre*”.

⁸ Rekomandimi Nr.15, i ECRI-t, Relacioni Shpjegues, Pjesa B “*Përkufizime*”, nën-ndarja “*Përkufizimi i gjuhës së urrejtjes*”, pika 16.

⁹ *Handyside v Mbretërisë së Bashkuar* (no. 549372), 7.12.1976.

¹⁰ *Jersild v Danimarkës*

¹¹ *Lingens kundër Austrisë*, 1986.

Duke ju referuar përmbajtjes së artikullit të postuar në datën 19.11.2022, në faqen e internetit “News Albania”, Komisioneri konstaton që shkrimi nuk mund të konsiderohet si sulm i drejtëpërdrejtë ose i nënkuptuar për të nxitur urrejtje ndaj pakicës kombëtare serbe. Shkrimi nuk përmban fjalë të cilat mund të konsiderohen fyese, stereotipe negative, stigmatizuese apo denigruese denigruese, për shkak të etnisë dhe përkatësisë në një pakicë kombëtare. Referuar shkrimit në tërësinë e tij, fjalëve dhe shprehjeve konkrete të përdorura si dhe qëndrimit të mbajtur nga News Albania, se artikulli i publikuar prej tyre, nuk ka asnjë lidhje me diskriminimin ndaj popullit serb dhe minoritetit serb në Gjirokastrë, Komisioneri nuk identifikon ndonjë qëllim të drejtëpërdrejtë ose të nënkuptuar për të promovuar apo për të nxitur urrejtjen kundër pakicës kombëtare serbe në Shqipëri.

Komisioneri vlerëson se, artikulli ka më tepër karakter personal pasi “vë në shënjestër individualisht një person të identifikueshëm”, por nuk kërkon të “nxisë të tjerët të ndërmarrin veprime kundër personave në bazë të përkatësisë etnike”¹².

Komisioneri thekson se, media dhe gazetarët nuk mund të kritikohen se si shkruajnë. Megjithatë, përfshirja e nocionit të pakicave kombëtare është një çështje që mund të krijojë shqetësim në radhët e personave që i përkasin pakicave të caktuara kombëtare, veçanërisht nëse gjatë ushtrimit të lirisë së shprehjes, nuk tregohet kujdesi dhe vigjilenca e duhur.

Bazuar në rrethanat konkrete të çështjes në shqyrtim, Komisioneri vlerëson se, artikulli me titull “*Një reagim reaksional i Newsalbania.al për filoserbin P.N të Jugulajm/ Çfarë e shqetëson P. pse gjirokastritët këndojnë labçe dhe vënçe në Bujanoc?!*”, i publikuar në faqen e internetit News Albania, në datën 19.11.2022, nuk e arrin kufirin e ashpërsisë që kërkohet dhe pritshmërinë që, gjuha e përdorur në këtë shkrim, të ketë efektin e nxitjes, drejt kryerjes së akteve të dhunës, frikësimit, armiqësisë apo diskriminimit kundër pakicës kombëtare serbe, për shkak të përkatësisë së tyre etnike. Rrjedhimisht, Komisioneri çmon se, kufizimi i lirisë së shprehjes, në këtë rast nuk do të ishte i nevojshëm në një shoqëri demokratike. Në këtë rast, liria e shprehjes nuk ka tejkaluar kufijtë e vendosur, që në rast kapërcimi do të justifikonin ndërhyrjen për kufizimin e saj.

Përfundimisht, Komisioneri arrin në konkluzionin se, artikulli me titull “*Një reagim reaksional i Newsalbania.al për filoserbin P.N të Jugulajm/ Çfarë e shqetëson P. pse gjirokastritët këndojnë labçe dhe vënçe në Bujanoc?!*”, i publikuar në faqen e internetit News Albania, në datën 19.11.2022, nuk përbën “gjuhë urrejtje” në kuptim të nenit 3, pika 8, të ligjit nr.10221,

¹² Raport mbi gjuhën e urrejtjes online, publikuar nga Raportuesi Special për promovimin dhe mbrojtjen e të drejtës për lirinë e mendimit dhe të shprehjes, OKB_ A/74/486: Report on online hate speech, Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N19/308/13/PDF/N1930813.pdf?OpenElement>.

datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar dhe për rrjedhojë Komisioneri nuk konstaton shkelje të ligjit.

PËR KËTO ARSYE :

Bazuar në nenin 32 dhe 33 të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I :

1. Konstatimin e mosdiskriminimit në formën e “*gjuhës së urrejtjes*”, për shkak të *etnisë*, nga Portali “News Albania”, nëpërmjet artikullit të publikuar në internet në datën 19.11.2022.
2. Me qëllim promovimin e barazisë, diversitetit, tolerancës dhe parandalimin e situatave që mund të nxisin diskriminimin për shkak të etnisë, Komisioneri rekomandon Portalin “News Albania” që në të ardhmen, të tregojë një kujdes të shtuar gjatë ushtrimit të lirisë së shprehjes kur përfshihen nocione dhe koncepte që kanë të bëjnë me pakicat kombëtare.
3. Kundër këtij vendimi lejohet ankim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijeni.

KOMISIONERI

Robert GAJDA

Shkaku: Etnia
Fusha: Gjuhë urrejtje
Lloji i vendimit: Mosdiskriminim